

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 45/2026 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta (TyVM 2/2026 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain (1326/2014) 8 § ja 9 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 8 § laissa 988/2021, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a, 8 a ja 8 b §, 9 §:ään uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

2 a §

Selvitys sidonnaisuuksista

Yhdenvertaisuusvaltuutetun on annettava valtion virkamieslain (750/1994) 8 a §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan oikeusministeriölle.

8 §

Kertomukset

Yhdenvertaisuusvaltuutettu antaa vuosittain valtioneuvostolle kertomuksen toiminnastaan. Kertomuksessa käsitellään myös ihmiskauppaa ja siihen liittyviä ilmiöitä. Kertomuksessa käsitellään lisäksi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa sekä toimia ja

Eduskunnan vastaus EV 74/2026 vp

toimintaperiaatteita niiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Kertomus sisältää raportoinnin valtuutetun taloudesta ja henkilöstöstä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu antaa lisäksi eduskunnalle vähintään joka neljäs vuosi kertomuksen yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Kertomus sisältää yhdenvertaisuuden edistämistä koskevia suosituksia. Kertomuksessa käsitellään myös ihmiskauppaa ja siihen liittyviä ilmiöitä. Kertomuksessa käsitellään lisäksi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa sekä toimia ja toimintaperiaatteita niiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Yhdenvertaisuusvaltuutettu voi antaa kertomuksen yhdessä tasa-arvovaltuutetun kanssa.

8 a §

Tietojen erittely ja lausuntojen julkaisu

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tulee eritellä syrjinnästä keräämänsä tieto syrjintäperusteittain ja elämänalueittain.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu julkaisee tiivistelmän yhdenvertaisuuslain mukaisissa asioissa antamistaan erityisen merkityksellisiksi katsomistaan lausunnoista.

8 b §

Syrjintää epäilevälle annettava ohjeistus

Syrjintää epäilevälle tulee hänen ottaessaan yhteyttä yhdenvertaisuusvaltuutettuun antaa tietoa asian käsittelystä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistossa, syrjintää epäilevän oikeussuojakeinoista ja mahdollisuudesta saada asiassa muuta tukea.

9 §

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto

Yhdenvertaisuusvaltuutettu hyväksyy toimistolle työjärjestyksen ja työohjelman.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun on järjestettävä toimiston sisäinen toiminta niin, että valtuutettu voi käyttää eri toimivaltuuksiaan toisistaan riippumatta.

9 a §

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivallan siirto

Yhdenvertaisuusvaltuutettu voi siirtää toimivallan kannanoton tai ohjauksen antamiseen toimiston esittelijänä toimivalle virkamiehelle asioissa, joissa lain soveltamiskäytäntö on vakiintunut ja joissa asian oikeudellinen luonne tai sisältö on sellainen, ettei kannanoton tai ohjauksen antaminen edellytä yhdenvertaisuusvaltuutetun kannanottoa. Asioista, joissa toimivalta voidaan siirtää, määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Eduskunnan vastaus EV 74/2026 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa yhdenvertaisuusvaltuutettuna toimivan on annettava tämän lain 2 a §:ssä tarkoitettu selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Laki

tasa-arvovaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tasa-arvovaltuutetusta annetun lain (1328/2014) 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 3 momentti ja 5 §, sellaisena kuin niistä on 1 §:n 1 momentti laissa 28/2024, sekä
lisätään lakiin uusi 1 a §, 4 §:ään uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 4 a, 5 a ja 5 b § seuraavasti:

1 §

Tasa-arvovaltuutettu

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986), jäljempänä *tasa-arvolaki*, säädettyjä tehtäviä varten on oikeusministeriön hallinnonalalla tasa-arvovaltuutettu. Tasa-arvovaltuutetun nimittää valtioneuvosto enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvovaltuutetuksi nimitetty vapautuu hoitamasta muuta virkaa siksi ajaksi, jonka hän toimii valtuutettuna.

1 a §

Selvitys sidonnaisuuksista

Tasa-arvovaltuutetun on annettava valtion virkamieslain (750/1994) 8 a §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan oikeusministeriölle.

4 §

Tasa-arvovaltuutetun toimisto

Tasa-arvovaltuutettu hyväksyy toimistolle työjärjestyksen ja työohjelman.
Tasa-arvovaltuutetun on järjestettävä toimiston sisäinen toiminta niin, että valtuutettu voi käyttää eri toimivaltuuksiaan toisistaan riippumatta.

Eduskunnan vastaus EV 74/2026 vp

4 a §

Tasa-arvovaltuutetun toimivallan siirto

Tasa-arvovaltuutettu voi siirtää toimivallan ohjeiden tai neuvojen antamiseen toimiston esittelijänä toimivalle virkamiehelle asioissa, joissa lain soveltamiskäytäntö on vakiintunut ja joissa asian oikeudellinen luonne tai sisältö on sellainen, ettei ohjauksen tai neuvojen antaminen edellytä tasa-arvovaltuutetun kannanottoa. Asioista, joissa toimivalta voidaan siirtää, määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

5 §

Tasa-arvovaltuutetun kertomukset

Tasa-arvovaltuutettu antaa vuosittain valtioneuvostolle kertomuksen toiminnastaan. Kertomus sisältää raportoinnin valtuutetun taloudesta ja henkilöstöstä.

Tasa-arvovaltuutettu antaa lisäksi eduskunnalle vähintään joka neljäs vuosi kertomuksen tasa-arvon toteutumisesta. Kertomus sisältää tasa-arvon edistämistä koskevia suosituksia. Tasa-arvovaltuutettu voi antaa kertomuksen yhdessä yhdenvertaisuusvaltuutetun kanssa.

5 a §

Tietojen erittely ja lausuntojen julkaisu

Tasa-arvovaltuutetun tulee eritellä syrjinnästä keräämänsä tieto elämänalueittain.

Tasa-arvovaltuutettu julkaisee tiivistelmän antamistaan erityisen merkityksellisiksi katsomistaan lausunnoista.

5 b §

Syrjintää epäilevälle annettava ohjeistus

Syrjintää epäilevälle tulee hänen ottaessaan yhteyttä tasa-arvovaltuutettuun antaa tietoa asian käsittelystä tasa-arvovaltuutetun toimistossa, syrjintää epäilevän oikeussuojakeinoista ja mahdollisuudesta saada asiassa muuta tukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa tasa-arvovaltuutettuna toimivan on annettava tämän lain 1 a §:ssä tarkoitettu selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Eduskunnan vastaus EV 74/2026 vp

Laki

yhdenvertaisuuslain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 26 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1192/2022, sekä
lisätään 26 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1192/2022, uusi 4 momentti seuraavasti:

26 §

Hyvitystä tai syrjiviä ehtoja koskeva vaatimus

Asian vireilletulo yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa keskeyttää 2 momentissa säädetyn määräajan kulumisen. Määräaika alkaa kulua uudelleen, kun asia on ratkaistu lainvoimaisesti.

Lisäksi 2 momentissa säädetyn määräajan kulumisen keskeytyy yhdenvertaisuusvaltuutetun johdolla käytävän sovintomenettelyn ajaksi. Yhdenvertaisuusvaltuutetun tulee antaa sovintomenettelyn aloittamisesta ja päättymisestä ilmoitus osapuolille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleeseen asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 12 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1023/2008, uusi 4 momentti ja lakiin siitä lailla 1329/2014 kumotun 22 §:n tilalle uusi 22 § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 74/2026 vp

12 §

Hyvityksen vaatiminen

Edellä 2 momentissa säädetyn määräajan kulumisen keskeytyy tasa-arvovaltuutetun johdolla käytävän sovintomenettelyn ajaksi. Tasa-arvovaltuutetun tulee antaa sovintomenettelyn aloittamisesta ja päättymisestä ilmoitus osapuolille.

22 §

Tasa-arvovaltuutetun kuuleminen

Tuomioistuimen on sen käsiteltävänä olevassa, tämän lain soveltamista koskevassa asiassa varattava tasa-arvovaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleeseen asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain (1327/2014) 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

5 §

Henkilöstö

Valtioneuvosto nimittää lautakunnan pääsihteerin. Lautakunnan muun henkilöstön nimittää lautakunta. Nimittämisestä määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Eduskunnan vastaus EV 74/2026 vp

Helsingissä 3.6.2026

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri